EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 8.4.2016
COM(2016) 209 final

2013/0091 (COD)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT

overeenkomstig artikel 294, lid 6, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

over het

Standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad

2013/0091 (COD)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT

overeenkomstig artikel 294, lid 6, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

over het

Standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad

1. ACHTERGROND

Toezending van het voorstel aan het Europees Parlement en de Raad (document COM(2013) 173 final – 2013/0091 COD))	27.3.2013
Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité:	n.v.t.
Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing:	25.2.2014
Indiening van het gewijzigd voorstel:	n.v.t.
Vaststelling van het standpunt van de Raad:	10.3.2016

2. DOEL VAN HET VOORSTEL VAN DE COMMISSIE

Het voorstel beoogde **Europol in overeenstemming te brengen met het Verdrag van Lissabon** door het juridische kader van Europol in een verordening vast te leggen en een mechanisme in te stellen waarbij controle op de activiteiten van Europol kan worden uitgeoefend door het Europees Parlement, in samenwerking met de nationale parlementen. Met het voorstel werd tevens beoogd **Europol efficiënter en doeltreffender te maken en de verantwoordingsplicht van het agentschap te versterken**. Dit doel diende te worden bereikt door de analytische capaciteiten van Europol te versterken, het operationele optreden aan de zijde van de lidstaten te activeren, en de gegevensbeschermingsregeling van het agentschap verder te versterken. Met het oog op meer efficiëntie en overeenkomstig de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen diende Europol samen te gaan met het Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Cepol). Tot slot zou het voorstel het bestuur van Europol in overeenstemming brengen met de beginselen van de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen.

3. OPMERKINGEN OVER HET STANDPUNT VAN DE RAAD

Er is een politiek akkoord tussen de medewetgevers bereikt op de trialoogvergadering van 26 november 2015, dat werd goedgekeurd door het Coreper op 27 november 2015 en door de commissie LIBE op 30 november 2015.

De voornaamste verschillen tussen het gemeenschappelijk standpunt en het oorspronkelijke voorstel van de Commissie worden hieronder uiteengezet.

Samengaan van Europol en Cepol (titel en artikel 1)

Als gevolg van het wijdverbreide en sterke verzet tegen het samengaan van Cepol en Europol, dat zowel in de Raadsformaties als in de commissie LIBE werd geuit, besloot de Commissie af te zien van dit aspect van haar wetgevingsvoorstel. Inmiddels is een verordening tot hervorming van Cepol vastgesteld. In de tekst van het gemeenschappelijk standpunt is dan ook geen sprake meer van het samengaan van de agentschappen.

Eenheid voor de melding van internetuitingen (artikel 4)

Het gemeenschappelijk standpunt bevat bepalingen die noodzakelijk zijn voor de werking van de eenheid voor de melding van internetuitingen (IRU), een van een aantal belangrijke maatregelen op het gebied van terrorismebestrijding die bedoeld zijn om de omvang en toegankelijkheid van terroristische propaganda op internet te verminderen. De IRU was een nieuw element van de verordening dat na de terroristische aanslagen van 2015 in Parijs werd toegevoegd. Het werd sterk gestimuleerd door de Europese veiligheidsagenda en is van vitaal belang in de huidige veiligheidscontext. De tekst voorziet erin dat Europol publiek beschikbare persoonsgegevens mag doorgeven aan particuliere partijen, wanneer dat noodzakelijk is om de lidstaten te steunen bij het voorkomen en bestrijden van misdrijven die onder de bevoegdheid van Europol vallen en die door het gebruik van internet worden begaan of vergemakkelijkt.

Bepalingen inzake het bestuur

De bepalingen inzake het bestuur zoals deze voorkwamen in het oorspronkelijke voorstel van de Commissie, waren afkomstig uit de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen. Het bestuur van Europol behoorde bij de onderhandelingen tot de meest controversiële onderwerpen. De medewetgevers zijn tot de volgende compromissen gekomen:

a) Samenstelling van de raad van bestuur (artikel 10)

In het gemeenschappelijk standpunt is het aantal vertegenwoordigers van de Commissie in de raad van bestuur beperkt tot één in plaats van twee (het aantal dat in de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen voorkwam).

b) Uitvoerende raad (vroeger hoofdstuk IV)

Het voorstel van de Commissie voorzag in de mogelijkheid om een uitvoerende raad op te richten die belast zou worden met administratieve ondersteuning van de raad van bestuur en de uitvoerend directeur. Omdat de medewetgevers ernstige bezwaren hadden, voorziet het gemeenschappelijk standpunt niet in de oprichting van een dergelijk orgaan. De Commissie heeft de schrapping van de optie om een uitvoerende raad op te richten, aanvaard. Op basis van artikel 68 van het gemeenschappelijk standpunt kan de Commissie echter in de toekomst beoordelen of het noodzakelijk is een uitvoerende raad op te richten. De Commissie heeft dit tevens uiteengezet in een verklaring en zich ertoe verbonden de situatie over twee jaar te evalueren. Om geen afbreuk te doen aan toekomstige onderhandelingen over het voorstel betreffende Eurojust, wordt de verklaring aangevuld met een verklaring die benadrukt dat een uitvoerende raad waardevol is voor het beheer van EU-agentschappen.

c) Benoeming van de uitvoerend directeur (artikel 54)

De tekst van het gemeenschappelijk standpunt wijkt af van de door de Commissie voorgestelde procedure, die was afgestemd op de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen: voordracht van kandidaten door de Commissie en benoeming door de raad van bestuur.

Het gemeenschappelijk standpunt bevat een procedure waarbij de uitvoerend directeur door de Raad wordt benoemd op basis van een shortlist die is opgesteld door een gemengd comité bestaande uit een vertegenwoordiger van de Commissie en vertegenwoordigers van de lidstaten.

Gezien de genoemde afwijkingen van de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen heeft de Commissie besloten een politieke verklaring op te stellen waarin zij benadrukt dat de overeengekomen tekst niet geheel in overeenstemming is met de beginselen van de gemeenschappelijke aanpak.

Toegang van Eurojust tot door Europol opgeslagen informatie (artikel 21)

Op dringend verzoek van het Europees Parlement krijgt Eurojust slechts indirect toegang tot door Europol opgeslagen informatie, op basis van een hit/no hit-systeem. Dit is in overeenstemming met de equivalente bepaling van de Eurojust-verordening.

Samenwerking tussen de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en nationale controleorganen (artikelen 44 en 45)

Het gemeenschappelijk standpunt versterkt de samenwerking tussen de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) en de nationale controleorganen en waarborgt tegelijkertijd de onafhankelijkheid en effectiviteit van de EDPS. De samenwerking wordt op twee manieren versterkt:

a) door de oprichting van een “samenwerkingsraad” als formeel discussieplatform waar de EDPS en de nationale controleorganen voor gegevensbescherming regelmatige besprekingen kunnen voeren over de algemene strategie voor gegevensbescherming, geharmoniseerde voorstellen kunnen opstellen voor gezamenlijke oplossingen waarbij betrokkenheid van de lidstaten vereist is, moeilijkheden kunnen onderzoeken in verband met de uitlegging van de Europol-verordening, enz. Deze nieuwe samenwerkingsraad is echter geen besluitvormingsorgaan maar slechts een adviesorgaan.

b) door versterkte “dagelijkse” samenwerking tussen de EDPS en de nationale controleorganen (de EDPS zal bij het vervullen van zijn taken steeds gebruikmaken van de deskundigheid en ervaring van de nationale controleorganen; er zullen gezamenlijke inspecties plaatsvinden door de EDPS en de nationale controleorganen en de EDPS zal de nationale controleorganen raadplegen wanneer het gaat om gegevens die afkomstig zijn van een of meer lidstaten, enz.).

De oprichting van een samenwerkingsraad is door de Commissie aanvaard. Met het oog op effectiviteit en samenhang en om nodeloos dubbel werk te vermijden, heeft de Commissie echter een verklaring opgesteld waarin zij benadrukt dat de taken van de bij de Europol-verordening ingestelde samenwerkingsraad snel zullen worden overgenomen door het Europees Comité voor gegevensbescherming dat in het kader van de hervorming van de gegevensbescherming zal worden opgericht (zie punt 5, verklaring 2).

Parlementaire controle (hoofdstuk VIII)

Het voorstel van de Commissie voorzag als algemene bepaling in parlementaire controle op de activiteiten van Europol, zoals volgens artikel 88 VWEU vereist is.

Tijdens de onderhandelingen stelde het Europees Parlement dat de wijze waarop het parlementaire toezicht gestalte moet krijgen, uitvoeriger moet worden geformuleerd.

Daarom is in de tekst van het gemeenschappelijk standpunt de oprichting van een Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep (GPC) opgenomen. De GPC wordt een gespecialiseerd orgaan dat gezamenlijk door de nationale parlementen en de bevoegde commissie van het Europees Parlement zal worden opgericht om politiek toezicht te houden op de activiteiten van Europol. In het kader van het toezicht wordt informatie verstrekt over planning- en rapportagedocumenten, wordt met het Europees Parlement en de nationale parlementen overleg gepleegd over het meerjarige werkprogramma van Europol[1] en worden de uitvoerend directeur en de voorzitter van de raad van bestuur uitgenodigd voor het bespreken van vraagstukken die met Europol verband houden.

4. CONCLUSIE

Ondanks de wijzigingen die door het gemeenschappelijk standpunt zijn aangebracht, is de tekst van het gemeenschappelijk standpunt het beste resultaat dat de Commissie kon bereiken tijdens de twee jaar durende onderhandelingen met het Parlement en de Raad over een uiterst complexe tekst.

De doelstellingen van de Commissie met betrekking tot de hervorming van Europol zijn bereikt doordat Europol in overeenstemming is gebracht met de vereisten van het Verdrag van Lissabon en Europol efficiënter en doeltreffender is gemaakt en de verantwoordingsplicht van het agentschap is versterkt.

Het is door het sterke verzet van de medewetgevers niet helemaal gelukt om het bestuur van Europol in overeenstemming te brengen met de beginselen van de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen. De Commissie zal echter een rol spelen bij het beheer van het agentschap: zij heeft een vertegenwoordiger met stemrecht in de raad van bestuur en zal deelnemen aan de voordracht van de uitvoerend directeur.

5. VERKLARINGEN VAN DE COMMISSIE

1. Betreffende de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen

"De Commissie wijst erop dat de overeengekomen tekst niet geheel is afgestemd op de beginselen van de gemeenschappelijke aanpak voor gedecentraliseerde EU-agentschappen. De door het Europees Parlement en de Raad bereikte overeenstemming over het bestuur van het agentschap laat derhalve toekomstige wetgevingsteksten onverlet. De Commissie blijft overtuigd van de voordelen van de oprichting van een raad van bestuur als onderdeel van de bestuursstructuur van Europol en andere agentschappen. De Commissie zal de situatie inzake het bestuur van Europol in de loop van de komende twee jaar opnieuw bezien, met name om te bepalen of nieuwe voorstellen op dit gebied moeten worden gedaan."

[1] De GPC is ook het orgaan voor het overleg met de nationale parlementen over de meerjarenprogrammering. Europol hoeft daardoor over zijn meerjarenprogrammering niet met 28 nationale parlementen en het Europees Parlement overleg te plegen (zoals in het oorspronkelijke voorstel van de Commissie was bepaald).

2. Betreffende de samenwerkingsraad

"De Europese Commissie is van oordeel dat met het oog op effectiviteit en samenhang en om nodeloos dubbel werk te vermijden, de taken van de bij deze verordening ingestelde samenwerkingsraad na de vaststelling van de voorgestelde algemene verordening inzake gegevensbescherming en de voorgestelde richtlijn inzake gegevensbescherming in de sectoren politie en justitie en in het licht van de aangekondigde herziening van Verordening (EG) nr. 45/2001 zullen worden uitgeoefend door het nieuwe Europees Comité voor gegevensbescherming."